

Täysistunto

Keskiviikko 7.9.2022 klo 14.00—16.11

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi maa-aseamista ja eräistä tutkista sekä avaruustoiminnasta annetun lain muuttamisesta ja sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 113/2022 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään talousvaliokuntaan.

Lähetekeskustelua varten varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Asian käsitelystä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. Avaan keskustelun. — Ministeri Lintilä, esittelypuheenvuoro, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.03 **Elinkeinoministeri Mika Lintilä** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hallituksen esityksellä esitetään säädettäväksi uusi laki maa-aseamista ja eräistä tutkista ja muutettavaksi avaruustoiminnasta annettua lakia ja sakon täytäntöönpanosta annettua lakia.

Suomesta tuli avaruusvaltio, kun Aalto-1, ensimmäinen suomalainen satelliitti, lähetettiin avaruuteen kesäkuussa 2017. Viidessä vuodessa Suomesta on tullut merkittävä avaruusvaltio: tänään kiertoradalla on parikymmentä suomalaista satelliittia. Näistä pääosa on yksityisten yritysten kaukokartoitussatelliitteja. Suomalaisella osaamisella on alalla valtavasti potentiaalia ja hienoja kasvun mahdollisuuksia, ja eurooppalainen kasvu on kymmenien miljardien luokkaa.

Kun suomalainen avaruussektori on kasvanut, esiin on noussut uusia kansalliseen ja kansainväliseen turvallisuuteen liittyviä kysymyksiä, joita Suomen lainsäädäntö ei tällä hetkellä kata. Näitä ovat satelliittien tuottaman kaukokartoitusdatan vastaanotto ja jakelu sekä Suomessa sijaitsevien maa-asemien käyttö datan vastaanottoon ja jakeluun. Hyvä varautuminen on tässäkin kohdassa viisasta, siksi tarvitsemme tämän lain.

Datan tuottamiseen, vastaanottoon ja jakeluun voi liittyä erilaisia ulko- ja turvallisuuspoliittisia riskejä. Sellainen voi olla esimerkiksi kaukokartoituskuvioiden välittäminen taholle, joka saattaisi käyttää tietoa Suomen tai ystävällismielisten valtioiden intressien vastaisesti tai terroristisiin tarkoituksiin. Myös omistus voi olla riski, esimerkiksi jos maa-aseman omistaa taho, joka käyttää satelliiteista vastaanottamaansa dataa Suomen intressien vastaisesti.

Laissa maa-aseamista ja eräistä tutkista säädettäisiin maa-asema- ja tutkatoiminnan harjoittamisen luvanvaraisuudesta ja valvonnasta. Lupaviranomaisena toimisi Liikenne- ja viestintävirasto.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 86/2022 vp

Avaruustoiminnasta annettuun lakiin lisättäisiin säännökset, jotka koskevat satelliittikaukokartoitustoiminnan harjoittamista avaruustoiminnan osana tai erikseen. Satelliittikaukokartoitustoiminnan harjoittaminen olisi luvanvaraista. Lupaviranomaisena toimisi työ- ja elinkeinoministeriö.

Kummassakin ehdotetussa laissa luvan edellytyksenä olisi erityisesti toiminnan riskittömyys kansallisen turvallisuuden kannalta ja tiettyjen teknisten turvallisuusvaatimusten täyttyminen. Luvan käsittelyä varten pyydetäisiin lausunto turvallisuusviranomaisilta. Toiminnanharjoittaja olisi velvollinen raporttoimaan toiminnastaan lupaviranomaiselle.

Sekä satelliittikartoitus että maa-asema- ja tutkatoiminta tarjoavat yrityksille uusia liiketoimintamahdollisuuksia. Vaikka toiminta on Suomessa vielä vähäistä — muutamia yrityksiä — suomalainen avaruussektori kehittyy vahvasti ja herättää myös kansainvälistä kiinnostusta.

Lopuksi, arvoisa puhemies: Sääntelyhankkeessa on pyritty löytämään tasapaino kansallisen turvallisuuden ja liiketoiminnan edistämisen välillä. Tavoitteena on ennustettavan ja oikeudellisesti selkeän toimintaympäristön luominen alan tehokkaan valvonnan varmistamiseksi. Haluamme myös samalla varmistaa ja edistää kilpailukykyä ja kasvua.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia esittelystä. — Edustaja Savola, olkaa hyvä.

14.06 Mikko Savola kesk: Arvoisa herra puhemies! Kiitän ministeriä esittelystä.

Avaruusosaaminen on yksi niistä alueista, joissa meillä on tulevaisuudessa paljon enemmän annettavaa. Ja kuten ministeri tuossa esittelypuheenvuorossaan toi ilmi, tällä on ulko- ja turvallisuuspoliittisia vaikutuksia. Oikeastaan kysyisinkin siitä, kun tässä liikenne- ja viestintäministeriö on vastuuviranomainen yhdessä työ- ja elinkeinoministeriön kanssa, kuinka varmistetaan tämä ulko- ja turvallisuuspolitiikan turvallisuusvaikutusten arviointi myöskin puolustusministeriön osalta. Meillä on pitkään ollut riskinä ja ongelmanakin osittain se, että meillä on siiloutunutta päätöksentekoa, ja meillä pitäisi pystyä katsomaan yhdessä nimenomaan ja varsinkin näinä aikoina ulko- ja turvallisuuspoliittiset tekijät. Joten kysyn: kuinka tämä koordinointi ministeriöitten välillä tapahtuu nyt, kun näillä toiminnanharjoittajilla on tämä raportointivelvollisuus nyt sitten tämän lakiesityksen myötä? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ministeri Lintilä vastaa.

14.07 Elinkeinoministeri Mika Lintilä: Arvoisa herra puhemies! Kyllä yleinen tapa on, että tällaisissa tilanteissa, jotka ovat hyvin spesiaaleja, pyydetään lausunnot niiltä ministeriöiltä, jotka ovat sidoksissa kyseiseen asiaan, ja jos olisi tapaus, jossa olisi selkeästi havaittavissa esimerkiksi turvallisuuteen liittyvä asia, niin vakiintunut käytäntö on, että siitä pyydetään lausunnot: puolustusministeriö, sisäministeriö, ulkoministeriö ja niin edelleen.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan.